

BOSHLANG'ICH TA'LIM SIFATINI BAHOLASH BO'YICHA RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI: TAKLIFLAR VA TAVSIYALAR.

Xalilov To'lqin Zafar o'g'li

A.Avloniy nomidagi

PKRYMO'MTI katta ilmiy xodimi

e-mail: tulqin.xalilov3233@gmail.com

tel: +998 99 639 05 16

Boshlang'ich ta'lim sifatini ta'minlash shaxsning har tomonlama rivojlanishi va jamiyat taraqqiyoti uchun muhim ahamiyatga ega. Rivojlangan mamlakatlar boshlang'ich ta'lim sifatini baholash va oshirishning samarali usullarini joriy etib, bu borada salmoqli yutuqlarga erishdi. Ularning tajribalarini o'rganish orqali biz boshqa ta'lim tizimlariga moslashtirilishi va joriy etilishi mumkin bo'lgan ilg'or tajribalar haqida qimmatli tushunchalarga ega bo'lishimiz mumkin. Ushbu maqolada rivojlangan davlatlar tomonidan boshlang'ich ta'lim sifatini baholashda qo'llaniladigan yondashuvlar, baholashning kompleks asoslari, standartlashtirilgan testlar, o'qituvchilarni baholash, ota-onalar va jamoatchilik ishtiroki, doimiy monitoring va qayta aloqa mexanizmlari yoritilgan. Ushbu ilg'or tajribalarni o'rganish ta'lim sohasidagi islohotlarga yo'l-yo'riq berishi va butun dunyo bo'ylab yuqori sifatli boshlang'ich ta'limni ta'minlashga hissa qo'shishi mumkin. Boshlang'ich ta'lim sifatini baholashning ahamiyati

Boshlang'ich ta'lim sifatini monitoring qilish va baholash bir necha sabablarga ko'ra muhim ahamiyatga ega:

- Boshlang'ich ta'limda yanada samarali strategiyalar va aralashuvlarga olib keladigan takomillashtirish sohalarini belgilaydi;
- Bu mamlakatlarga o'z ta'lim tizimlarini boshqa davlatlar bilan solishtirish imkonini beradi, sog'lom raqobat va hamkorlikni rivojlantiradi.

Rivojlangan mamlakatlarning muvaffaqiyatli tajribalari.

Rivojlangan mamlakatlarda boshlang'ich ta'lim sifatini baholashning turli usullari joriy qilingan. Bu yerda biz eng muvaffaqiyatli amaliyotlarni ta'kidlaymiz:

Standartlashtirilgan baholashlar

Qo'shma Shtatlar, Kanada va Buyuk Britaniya kabi davlatlar boshlang'ich ta'limni baholashning asosiy vositasi sifatida standartlashtirilgan testlardan foydalanadilar. Bu testlar o'quvchilarning matematika, tabiatshunoslik va o'qish kabi asosiy fanlar bo'yicha ish faoliyatini o'lchaydi. Vaqt o'tishi bilan test natijalarini taqqoslash orqali siyosatchilar o'zlarining ta'lim tizimlarining rivojlanishini kuzatishlari va takomillashtirish yo'nalishlarini aniqlashlari mumkin.

O'qituvchilarning baholashlari.

Finlyandiya va Yaponiya kabi mamlakatlarda boshlang'ich ta'lim sifatini baholashda o'qituvchilarni baholash muhim rol o'ynaydi. Bu baholashlar sinfda

o'qituvchilarni kuzatish, ularning dars rejaları va pedagogik texnikasini baholash va takomillashtirish bo'yicha fikr-mulohazalarni bildirishni o'z ichiga oladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, yuqori sifatli o'qitish talabalar muvaffaqiyatining eng muhim omillaridan biridir.

Ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish.

Ko'pgina rivojlangan mamlakatlar boshlang'ich ta'lim tizimini baholash va takomillashtirish uchun ma'lumotlarga asoslangan yondashuvlardan foydalanadilar. Masalan, Avstraliya Milliy Baholash Dasturi – Savodxonlik va Hisob-kitoblar (NAPLAN) o'quvchilar faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlarni to'playdi va undan ta'lim siyosati va amaliyotlarini xabardor qilish uchun foydalanadi. Xuddi shunday, Gollandiya o'quvchilarning ta'lim yo'li davomida rivojlanishini kuzatish uchun milliy o'quvchilar monitoringi tizimidan foydalanadi.

Uzluksiz kasbiy rivojlanish.

O'qituvchilarning yuqori sifatli malaka oshirish imkoniyatini ta'minlash rivojlangan mamlakatlarda boshlang'ich ta'limni yaxshilash uchun qo'llayotgan yana bir strategiyadir. Masalan, Singapurda o'qituvchilar har yili kamida 100 soatlik malaka oshirish kurslarida qatnashishi shart. Ushbu doimiy trening o'qituvchilarga ta'lim sohasidagi ilg'or tajribalardan xabardor bo'lishga va o'quvchilarining o'zgaruvchan ehtiyojlariga moslashishga yordam beradi.

Butun dunyo bo'ylab boshlang'ich ta'limni takomillashtirish darslari.

Rivojlangan mamlakatlar tajribasidan boshlang'ich ta'lim sifatini oshirish uchun bir nechta asosiy saboqlarni ajratib ko'rsatishimiz mumkin:

Baholashda kompleks yondashuvni qo'llash: standartlashtirilgan baholash, o'qituvchilarni baholash va ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilishni birlashtirish boshlang'ich ta'lim sifati haqida to'liqroq tasavvur hosil qilishi mumkin.

O'qituvchilarni tayyorlash va malakasini oshirishga investitsiya qilish: Yuqori sifatli o'qitish talabalar muvaffaqiyati uchun juda muhimdir. O'qituvchilarning zarur ko'nikmalar va bilimlarga ega bo'lishini ta'minlash uchun mamlakatlar doimiy ravishda kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini birinchi o'ringa qo'yishlari kerak.

Xalqaro hamkorlikni qo'llab-quvvatlash: ilg'or tajribalarni almashish va boshqa mamlakatlar tajribasidan o'rganish boshlang'ich ta'limni takomillashtirishga innovatsion yondashuvlarga olib kelishi mumkin. OECD va YuNESKO kabi xalqaro tashkilotlar ushbu bilim almashinuvini osonlashtirishda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa.

Boshlang'ich ta'lim sifatini baholash murakkab va mashaqqatli vazifadir. Biroq, rivojlangan mamlakatlar tajribasini o'rganish orqali biz butun dunyo bo'ylab ta'lim tizimini takomillashtirishda qo'llanilishi mumkin bo'lgan muvaffaqiyatli amaliyot va saboqlarni aniqlashimiz mumkin. Biz olg'a intilayotganimizda, har bir bola o'z salohiyatini ro'yobga chiqarish imkoniyatiga ega bo'lishini ta'minlash uchun boshlang'ich ta'limni baholash va takomillashtirishga ustuvor ahamiyat berish davlatlar uchun juda muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5712-sonli farmoni.
2. Y.Usmonova. Boshlang'ich ta'lim sifatini baholash va takomillashtirishda xalqaro tadqiqot dasturlarining o'rni: muammo va yechimlar. Tafakkur manzili jurnali, 2022-yil, iyul.
3. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000088661>
4. <https://gpseducation.oecd.org/revieweducationpolicies/#!/node=41737&filter=all>
5. <https://www.unicef.org/esa/sites/unicef.org.esa/files/2018-09/UNICEF-ACER-2016-Quality-of-Education-ESAR-Main-Report.pdf>